

ÍNDEX

PÀG.

<u>3</u>	1. CICLE DE CINEMA DELS DRETS DELS INFANTS
<u>3</u>	1.1. Propòsit i enfocament
<u>4</u>	1.2. Competències bàsiques i relacions curriculars
<u>6</u>	1.3. Drets a treballar
<u>6</u>	1.4. Marc legal relacionat
<u>9</u>	2. LA PEL·LÍCULA
<u>9</u>	2.1. Fitxa tècnica breu
<u>9</u>	2.2. Sinopsi de l'argument
<u>10</u>	2.3. Conflictes i personatges en relació als valors a treballar
<u>12</u>	2.4. Qüestions a observar per a una millor comprensió
<u>13</u>	2.5. Informacions d'interès sobre la pel·lícula
<u>15</u>	3. PROPOSTA PEDAGÒGICA
<u>15</u>	3.1. Plantejament general
<u>15</u>	3.2. Per anar al cinema
<u>17</u>	3.3. Del cinema a l'aula
<u>20</u>	3.4. De l'aula al món
<u>20</u>	3.5. Recull de creacions escolars
<u>20</u>	3.6. Qüestionari d'avaluació per al professorat
<u>21</u>	4. MATERIAL COMPLEMENTARI
<u>21</u>	4.1. Enllaços d'interès
<u>21</u>	4.2. Bibliografia i filmografia

1. CICLE DE CINEMA DELS DRETS DELS INFANTS

1.1. Propòsit i enfocament

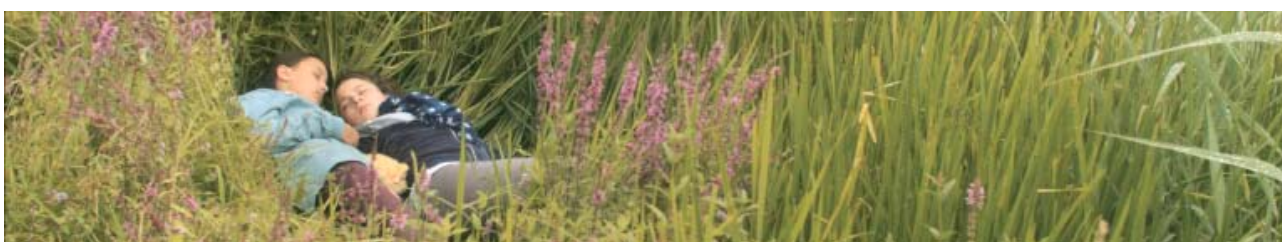
Els drets dels infants apelen a respectar els trets diferencials dels nens i les nenes en totes i cada una de les diversitats. Posen en valor la cerca constant d'una coexistència harmònica entre totes les persones i comunitats, fent èmfasi en els infants. Aquest curs el Cicle de Cinema dels Drets dels Infants (CCDI) porta per lema **A Barcelona convivim en la diversitat**, amb la idea d'abordar com la cura i el respecte fan possible una ciutat més rica, plural i humana. Volem motivar el debat i la reflexió sobre la diversitat i el dret a la diferència, per evitar tot tipus d'actituds i de comportaments basats en el rebuig i la discriminació.

En l'edició 2018-19 del CCDI oferim recursos per treballar a l'aula els drets dels infants relacionats amb la convivència en la diversitat. Ho fem partint de la legislació actual: Declaració Universal dels Drets Humans, Convenció sobre els Drets de l'Infant i Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona. Apuntarem quins elements ens ajuden a fer de Barcelona una ciutat oberta a la convivència i al respecte de les diversitats.

La pel·lícula per a cicle superior és **Ocells de pas**, un bon exemple de com donar suport, afecte, reconeixement i seguretat a les persones amb diversitat funcional. La Cathy acompanya la seva amiga Margaux, que va en cadira de rodes, en una aventura per intentar salvar el seu aneguet de morir en una granja. El periple que viuen en un entorn desconegut fa que les diferències entre elles es desdibuixin, i juntes afronten els reptes que els van sorgint. En tot moment, la seva relació posa de manifest la força de l'amistat, l'empatia i les capacitats diverses.

De nou, el recorregut pedagògic que us proposem va de l'aula al cinema, del cinema a l'aula i de l'aula a la vida quotidiana i a l'entorn dels nens i les nenes. Per facilitar-lo i enriquir-lo, comptem amb el [Blog](#), on hi ha disponibles els materials didàctics, les creacions de l'alumnat, la informació de les sessions familiars i de lleure educatiu, i eines d'interacció entre tots i totes.

Oferim recursos per treballar a l'aula els drets dels infants relacionats amb la convivència en la diversitat. Volem motivar el debat i la reflexió sobre el dret a la diferència, per evitar les actituds de rebuig i de discriminació.

1.2. Competències bàsiques i relacions curriculars

1. Competència social i ciutadana

- Identificació dels drets i deures individuals i col·lectius recollits en els textos legals. Responsabilitat en l'exercici dels drets i deures que ens corresponen com a membres d'un grup i en activitats de l'entorn.
- Posada en valor dels drets i deures ciutadans i del paper individual i col·lectiu en la construcció d'un món més just i equitatiu, així com de la necessitat d'un compromís per a la resolució de problemàtiques socials.
- Valoració de les normes de convivència que han de regular les relacions socials a les famílies i a l'escola, i de la transformació de la seva bona pràctica en hàbits cívics aplicables a d'altres àmbits relacionals.
- Rebuig dels estereotips i prejudicis, així com de les situacions d'injustícia i discriminació, desenvolupant sentiments d'empatia i respecte amb els i les altres.
- Identificació dels propis prejudicis i rebuig de comportaments i actituds discriminatòries (sexistes, de preponderància de la força física i altres condicions personals i socials) en els diferents àmbits relacionals escolars i extraescolars.

2. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

- Participació en treballs cooperatius, cercant solucions raonades, creatives i solidàries.
- Desenvolupament de les capacitats emocionals i cognitives de presa de decisions, valorant la dignitat, la llibertat i la responsabilitat, així com el desenvolupament de l'autonomia personal.
- Capacitat d'aprendre a ser i a pensar de manera autònoma i coherent, a conèixer, a ser ciutadans responsables.
- Valoració i acceptació de la pròpia realitat corporal i la dels altres.

3. Competència d'aprendre a aprendre

- Disposició a participar en activitats diverses, acceptant l'existència de diferències en el nivell de l'habilitat.
- Desenvolupament d'un pensament autònom i coherent per conèixer i exercir la ciutadania responsable en un món global.
- Capacitat de dur a terme un aprenentatge individual o en grup a través de dominar diferents mètodes i estratègies de treball.
- Valoració de l'impacte del desenvolupament tecnològic en les condicions de vida i en el treball.

1. Competència social i ciutadana.
2. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria.
3. Competència d'aprendre a aprendre.
4. Competència digital.
5. Competència comunicativa lingüística i audiovisual.
6. Competència artística i cultural.

4. Competència digital

- Cerca i contrast d'informació en diferents suports sobre éssers vius i condicions de vida. Comunicació de les informacions obtingudes utilitzant diferents llenguatges.
- Ús de la tecnologia per desenvolupar valors socials i cívics, i per a la comunicació dels coneixements adquirits.
- Coneixement crític de la informació dels mitjans de comunicació i les xarxes socials, actuant de forma prudent i responsable.

5. Competència comunicativa lingüística i audiovisual

- Comprensió de textos audiovisuals, i identificació i valoració d'aquests com a representacions de la realitat.
- Pràctica i ús de procediments de representació de forma reflexiva i crítica.
- Experimentació dels diversos llenguatges per fer possible la comprensió de la realitat, i l'organització i autoregulació del pensament, les emocions i la conducta.
- Valoració i aplicació del diàleg i la mediació com a instruments per resoldre els problemes de convivència i els conflictes d'interessos en les relacions interpersonals. Desenvolupament de la capacitat d'expressió d'opinions i judicis de forma assertiva.

6. Competència artística i cultural

- Audició i visionat de productes audiovisuals adequats a l'edat per fomentar i potenciar el gust estètic.
- Elaboració de produccions artístiques que promoguin la valoració crítica del nostre entorn.
- Producció de textos audiovisuals senzills (utilitzant la imatge fixa o en moviment i el so) per descriure, narrar i informar, i per expressar emocions i opinions.
- Construcció i caracterització de personatges, recreació d'espais imaginats, creació d'estructures, maquetes, decorats i exposicions en propòsits relacionables amb la pròpia experiència i en el desenvolupament d'activitats del centre.

1.3. Drets a treballar

1. Dret dels infants amb diversitat funcional a gaudir d'una vida plena, en unes condicions que els permetin valdre's per si mateixos.
2. Dret de tots els infants que els sigui reconeguda i respectada la seva individualitat.
3. Dret dels infants a relacionar-se lliurement, sense ser prejudjats per les seves condicions particulars.

1.4. Marc legal relacionat

Declaració dels Drets de l'Infant

Principi 1. (...) Aquests drets seran reconeguts a tots els infants sense excepció de cap mena o discriminació per motius d'ètnia, de sexe, de llengua, de religió, d'opinió política o altres opinions, d'origen nacional o social, de naixença o de qualsevol altra situació, ja sigui del mateix infant o de la seva família.

Principi 10. L'infant ha de ser protegit contra les pràctiques que puguin fomentar la discriminació ètnica, religiosa o de qualsevol altra mena (...).

Convenció sobre els Drets de l'Infant

Article 2. 1. Els estats membres han de respectar els drets enunciats en aquesta Convenció i assegurar-los a tots els infants sota la seva jurisdicció sense cap mena de discriminació (...) per qualsevol (...) condició de l'infant o de la seva família.

Article 2. 2. Els estats membres prendran totes les mesures adequades per assegurar que l'infant estigui protegit contra tota classe de discriminació o càstig per mor de la condició, les activitats, les opinions expressades o les creences d'ell o de la seva família.

Article 12. 1. Els estats membres han d'assegurar a l'infant amb capacitat de formar un judici propi el dret a manifestar la seva opinió en tots els afers que l'afectin. Les opinions de l'infant han de ser tingudes en compte segons la seva edat i maduresa.

Article 23. 1. Els estats membres reconeixen que l'infant amb diversitat funcional física o mental ha de gaudir d'una vida plena i respectable en condicions que li assegurin dignitat, que li permetin d'arribar a valdre's per ell mateix i que li facilitin la participació activa en la comunitat.

1. Dret dels infants amb diversitat funcional a gaudir d'una vida plena, en unes condicions que els permetin valdre's per si mateixos.

2. Dret de tots els infants que els sigui reconeguda i respectada la seva individualitat.

3. Dret dels infants a relacionar-se lliurement, sense ser prejudjats per les seves condicions particulars.

Article 23. 2. Els estats membres reconeixen el dret de l'infant amb diversitat funcional a rebre atencions especials i vetllaran perquè, d'acord amb els recursos disponibles, es presti a l'infant beneficiari i als qui tinguin la responsabilitat de la seva cura l'ajuda sol·licitada, i que aquesta sigui l'adequada a la situació de l'infant i dels pares o d'altres persones que en tinguin cura.

Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència

Article 6. Desenvolupament de les potencialitats personals. La criança i la formació dels infants i els adolescents ha de garantir-ne el desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social, d'una manera lliure, integral i harmònica, i ha de potenciar en tot moment llurs capacitats educatives i d'aprenentatge, i procurar-los el benestar físic, psicològic i social.

Article 9. No-discriminació

1. Els poders públics han de garantir el principi d'igualtat i eliminar qualsevol discriminació a infants o adolescents per raó d'ètnia, sexe, idioma, religió, opinió política (...), origen nacional, ètnic o social, posició econòmica, condicions físiques, psíquiques o sensorials, estat de salut, naixement, orientació sexual o qualsevol altra condició personal o de llurs progenitors (...).

2. Els poders públics han d'identificar d'una manera activa els infants o els adolescents que (...) requereixen l'adopció de mesures protectores especials per a reduir o eliminar factors de discriminació.

Article 10. Perspectiva de gènere i de diversitat funcional

2. Els poders públics han d'introduir la perspectiva de la diversitat funcional en el desenvolupament i l'avaluació de les mesures que adopten amb relació als infants i els adolescents, de manera que en totes les actuacions i tots els programes que els adrecen es tinguin en compte les diferents maneres en què funciona llur cos i que poden tenir necessitats iguals o específiques.

Article 42. Infants i adolescents que troben limitacions o barreres per al desenvolupament o la participació

1. Els infants i els adolescents amb discapacitats tenen dret a una escolaritat inclusiva i amb el suport necessari per a potenciar el màxim desenvolupament acadèmic, personal i social. Així mateix, han de tenir l'oportunitat de gaudir d'una vida plena i respectable, amb unes condicions que els permetin d'assolir una vida social, escolar inclusiva i laboral de qualitat i en igualtat d'oportunitats i que els facilitin la participació activa en la comunitat.

2. Els poders públics han de prestar una atenció especial a preveure i eliminar actituds discriminatòries dirigides a infants i adolescents amb discapacitats.

- [Declaració Universal dels Drets Humans](#) (lectura fàcil).

- [Declaració dels Drets de l'Infant](#) (abreujada).

- [Convenció sobre els Drets de l'Infant](#) (resumida).

- [Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona](#) (lectura fàcil).

Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona

DRETS. CAPÍTOL 1. Drets i deures de ciutadania

Article 11. Seguretat en el espai públic

1. Tothom té dret a la seguretat en el desenvolupament de la seva vida quotidiana.

DRETS. CAPÍTOL 3. Equitat i accions positives

Article 22. Infants i adolescents

Totes les persones menors d'edat tenen dret a tenir condicions d'existència que els permetin el seu desenvolupament integral.

En particular:

- Tenen dret a gaudir de la seva família en un marc de responsabilitat i protecció.
- Han de tenir garantits els recursos socials per al ple desenvolupament físic, mental, intel·lectual i ètic.
- Tenen dret a opinar i a expressar-se.
- Tenen dret a la prevenció i l'atenció davant de situacions de discriminació, risc o desemparament.

Article 25. Col·lectius en situació de vulnerabilitat

1. Les persones en situació de diversitat física, psíquica o sensorial, i aquelles amb malalties mentals i cròniques tenen dret a serveis públics que considerin la seva realitat en termes d'inclusió i adaptació, sense discriminació.

DEURES. CAPÍTOL 2. Convivència

Article 36. Llibertat i dignitat

- Totes les persones tenen el deure de no menyscar amb el seu comportament els drets de les altres persones, ni atemptar contra la seva dignitat o la seva llibertat d'acció.
- Totes les persones tenen el deure de tractar amb respecte, consideració i solidaritat aquelles persones que (...) es trobin en una situació de més vulnerabilitat.

Legislació autonòmica i local que regula els drets dels infants:

1. Catalunya

[Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència \(íntegra\).](#)

2. Barcelona

[Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona \(íntegra\).](#)

2. LA PEL·LÍCULA

2.1. Fitxa tècnica breu

Títol original: *Les oiseaux de passage*

Direcció: Olivier Ringer

Guió: Olivier Ringer i Yves Ringer

Intèrprets: Clarisse Djuroski, Léa Warny, Alain Eloy, Myriem Akheddiou, Angelo Dello Spedale, Jeanne Dandoy, Camille Voglaire, Renaud Rutten

Països de producció: Bèlgica i França

Any d'estrena: 2015

Durada: 84 minuts

Llargmetratge. Versió en català

2.2. Sinopsi de l'argument

El dia que la Cathy fa 10 anys el seu pare li regala un ou d'ànec fecundat. Li dona també una incubadora domèstica i li explica que, quan l'aneguet neixi, aquest es pensarà que ella és la seva mare i li anirà sempre al darrere. Per tant, ara li toca cuidar-lo fins el dia que surti de l'ou. La mare, separada del pare, no està molt d'acord amb aquestes excèntricitats del seu exmarit.

Per una casualitat de la vida, en el moment precís de trencar l'ou, la cria d'ànec acaba veient primer a la Margaux, una amiga de la Cathy que va amb cadira de rodes, i la pren per la seva mare. Les dues nenes decideixen que l'aneguet visqui a casa de la Margaux, però el seu pare i la seva mare no ho permeten perquè pensen que la seva filla no serà capaç de criar-lo.

Per desfer-se'n, el pare de la Margaux dona la cria a una granja d'ànecs. Preocupades pel destí de la seva mascota, les nenes s'escapen, recuperen l'aneguet i es proposen dur-lo al *Paradis dels ocells*, uns aiguamolls que han trobat per Internet i que són per la zona on viuen. En no localitzar a les seves filles, les dues famílies s'amoïnen molt i pateixen per tot el que els podria passar.

Les famílies s'apressen a denunciar la desaparició a la policia, que de seguida comença la recerca de les petites. Finalment, el pare de la Cathy les localitza pel seu compte als aiguamolls. Quan hi arriben les mares i el pare de la Margaux amb la policia, s'adonen que han de deixar-les fer totes soles. Abans de tornar cap a casa, les dues amigues només volen trobar una família per al seu aneguet, un lloc acollidor on pugui créixer i desenvolupar-se.

[Tràiler](#)

2.3. Conflictes i personatges en relació als valors a treballar

2. LA PEL·LÍCULA

Ocells de pas remarca la importància de reconèixer les capacitats diverses que tenen tots els infants, siguin les que siguin les seves característiques personals, culturals, de gènere, de salut, d'origen... En aquest cas, la pel·lícula mostra les qualitats d'una nena de 10 anys, la Margaux, que assumeix i supera els reptes que la vida li posa al davant de manera autònoma, responsable i amb una gran intel·ligència emocional, malgrat patir una severa malaltia que li limita molt la mobilitat.

La sobreprotecció que el pare i la mare de la Margaux imposen a la seva filla coarta aquesta autonomia i enrareix completament l'ambient familiar. Ni el pare ni la mare li concedeixen el més mínim espai de llibertat ni de responsabilitat: ho decideixen absolutament tot per ella. Viuen la malaltia de la filla amb una gran aflicció, reflex de les seves inseguretats i de la incapacitat per prioritzar les necessitats de la nena davant de les seves pròpies. Això es tradueix en un tracte més aviat sever, que imposa a la Margaux un excés de disciplina i de repressió dels seus desitjos. Aquesta opressió fa que la nena se senti *diferent*, però de manera pejorativa: impedida, limitada, necessitada, incapaç... El fet que requereixi una atenció especial, no justifica que no li deixin criar el seu aneguet, ni que la reclouin en una institució especialitzada.

L'actitud de la seva amiga Cathy, en canvi, és ben diferent: li dóna suport en tot moment, la tracta com una igual i mai la fa sentir menys capaç. Amb la impertinència innocent dels infants, la Cathy fins i tot retreu al pare i a la mare de la seva companya que hagin decidit dur-la a una residència, en lloc de tenir-la a casa amb ells. A l'escena que mostra el primer dia que la deixen al centre, l'expressió de la Margaux és de sentir-se totalment desemparada. D'aquí la seva empatia amb l'aneguet abandonat.

La cria d'ànec és un *alter ego* de la Margaux, sent una forta identificació amb l'animaló. A l'escena de la banyera diu: "És com jo, no flota", i la Cathy li respon: "Que no floti no vol dir que no sigui normal". Més tard, quan sap que l'han portat a una granja, comenta: "Es morirà, pobret!". I tot seguit expressa, d'una manera que tan pot referir-se a la cria d'ànec com a ella mateixa: "És difícil viure...".

Pel que fa a la Cathy, la mare també dona mostres d'una actitud excessivament controladora cap a la seva filla. Aquest control abusiu es posa en evidència en el fet que no li permet ni tan sols tenir una bicicleta, en les picabaralles que provoca davant de qualsevol sortida dels esquemes normatius preestablerts, en les

La pel·lícula mostra les qualitats d'una nena de 10 anys, la Margaux, que assumeix i supera els reptes que la vida li posa al davant de manera autònoma, responsable i amb una gran intel·ligència emocional, malgrat patir una severa malaltia que li limita molt la mobilitat.

2. LA PEL·LÍCULA

critiques constants a l'actitud excèntrica del seu exmarit, etc. En contraposició, el pare de la Cathy és una persona alegre, creativa, esbojarrada, un etern adolescent que surt de les convencions del món adult. Acaba essent l'excepció que confirma la regla de l'estereotip cabal de les persones adultes. Tot i que a la Cathy no sembla que les *raretes* del seu pare li facin massa gràcia.

Per tant, a més d'abordar la diversitat funcional amb molta naturalitat, *Ocells de pas* proposa una segona reflexió, més general, sobre les percepcions diferents que hi ha entre els infants i les persones adultes, i la necessitat de respectar-les per ambdues parts. És el conflicte entre el control dels progenitors i la necessitat d'autonomia de les filles. A l'edat de 10 anys, el criteri matern i patern comença a ser qüestionat, perquè els nens i les nenes precisen iniciar el vol pel seu compte en molts aspectes de la vida.

La pel·lícula il·lustra aquesta etapa d'autoafirmació infantil quan les dues amigues es rebel·len contra la decisió de la família de la Margaux d'abandonar l'aneguet en una granja. En aquell moment les nenes es proposen anar a buscar-lo per evitar que acabi mort per fer-ne *foie-gras*. La seva idea no és quedar-se'l, sinó portar-lo allí on pugui ser lliure i també ell mateix, on pugui desenvolupar-se plenament. No pretenen la protecció de l'animalet, sinó que volen facilitar-li el creixement.

Tot i la importància de la història de l'anec, no deixa de ser una excusa per a què el film ens parli d'una altra cosa. Quan la Cathy i la Margaux emprenen l'aventura, assumeixen responsabilitats, s'ajuden mútuament i treballen l'autonomia, tant l'una com l'altra. En la fugida descobreixen que les seves capacitats es poden complementar, i aquesta troballa les ajuda a descobrir les seves habilitats, a fer aflorar recursos i, per tant, a créixer com a persones.

La Cathy i la Margaux comparteixen ànsies de llibertat per sobre de les diferències que hi pugui haver entre elles. Troben un punt en comú en l'excés de protecció parental i formen un duo equilibrat en el qual, quan una defalleix, l'altra arrossega el tàndem. Les dues nenes acaben demostrant al seu entorn (i sobretot a elles mateixes) que tenen capacitats complementàries. Juntes han après a espavilar-se, a trobar recursos per fer front a molts tipus de situacions i a aprofitar al màxim les seves habilitats diverses. L'aventura que viuen soles la Cathy i la Margaux dona compte de quines capacitats té cadascuna i posa en valor l'ajuda mútua entre iguals.

A l'estany, la Margaux se sent feliç perquè l'aigua col·loca a les dues amigues en una situació que minimitza les diferències de mobilitat entre elles, i per la satisfacció de l'aventura aconclerta.

Quan la Cathy i la Margaux emprenen l'aventura, assumeixen responsabilitats, s'ajuden mútuament i treballen l'autonomia, tant l'una com l'altra. En la fugida descobreixen que les seves capacitats es poden complementar, i aquesta troballa les ajuda a descobrir les seves habilitats, a fer aflorar recursos i, per tant, a créixer com a persones.

2. LA PEL·LÍCULA

En conclusió, *Ocells de pas* és un cant al reconeixement de les capacitats i habilitats diverses de tots els infants, i també a la facilitat que tenen els nens i les nenes d'assumir la diversitat des de la proximitat i l'empatia. És així com la Margaux i la Cathy es plantegen anar plegades a la cerca del *Paradís dels ocells*, amb la idea de trobar una família per al seu aneguet. Se senten totes dues amb la responsabilitat compartida d'afrontar aquest repte soles, aportant cadascuna les seves capacitats i habilitats per sortir-se'n i aconseguir el seu objectiu.

2.4. Qüestions a observar per a una millor comprensió

El terme de *diversitat funcional* és relativament recent a l'Estat espanyol. Fou definit en el Fòrum de Vida Independent de 2005, on es va establir que les funcions i les capacitats de les persones, de la mateixa manera que altres components dels éssers humans (sexe, ètnia...), són diverses i s'han d'acceptar com a punt de partida per a una convivència en igualtat (Romañach, J. I Lobato, M. (2005). *Diversidad funcional, nuevo término para la lucha por la dignidad en la diversidad del ser humano*).

El trajecte fins a aquest reconeixement igualitari entre tots els éssers humans ha estat llarg i tortuós. Durant segles, la humanitat ha estigmatitzat i exclòs a milions de persones en funció de determinades qualitats, socialment considerades inferiors. A finals del segle XX es comença a superar aquest judici de valor quan l'Organització Mundial de la Salut (OMS) estableix al 1980 la classificació de *deficiències, discapacitats i minusvalideses* sota un *criteri científic*. L'any 2001, l'Assemblea Mundial de la Salut aprova la [Classificació Internacional del Funcionament, de la Discapacitat i de la Salut](#) com a patró de descripció de la discapacitat. Aquesta classificació introdueix el criteri d'interacció entre la persona i l'entorn, i de la integració psicosocial, amb la qual cosa elimina les connotacions pejoratives del terme *discapacitat*, i les circumstàncies negatives d'aquesta dimensió passen a denominar-se: "limitacions de l'activitat" o "restriccions en la participació".

El Fòrum de Vida Independent de 2005 reivindica el dret d'auto-determinació de la persona amb diversitat funcional i l'eliminació de qualsevol tipus de barrera en pro de la igualtat d'oportunitats. Va ser impulsat per la secció espanyola del [Moviment de Vida Independent](#), col·lectiu nascut als EUA durant els anys 60 i ara estès arreu del món. La seva filosofia rau en quatre [pilars bàsics](#):

1. Tota vida humana té el mateix valor.
2. Tots i totes, sigui quina sigui la seva diversitat, són capaces de realitzar eleccions.

L'element que desencadena la trama del film Ocells de pas és la indicació que el pare dona a la Cathy en relació a l'ou que li ha regalat: "Hi hauràs de ser quan trenqui la closca. El primer ésser viu que vegi, pensarà que és la seva mare". L'afirmació no prové del saber popular de la gent del camp, sinó que es basa en la teoria de la impressió que l'etòleg Konrad Lorenz (1903-1989) va definir als anys 30 del segle passat.

3. Les persones amb diversitat funcional ho són per la resposta de la societat a la seva diversitat física, intel·lectual i sensorial i tenen dret a exercir el control de les seves vides.

4. Les persones amb diversitat funcional tenen dret a la plena participació en la societat.

En un altre ordre de coses, ens sembla interessant remarcar que l'element que desencadena la trama del film **Ocells de pas** és la indicació que el pare dona a la Cathy en relació a l'ou que li ha regalat: "Hi hauràs de ser quan trenqui la closca. El primer ésser viu que vegi, pensarà que és la seva mare". L'afirmació es basa en la *teoria de la impressió* que l'etòleg Konrad Lorenz (1903-1989) va definir als anys 30 del segle passat, i que té una clara transcendència en el reconeixement de la diversitat i en la vinculació afectiva entre éssers diferents.

L'etologia és la ciència que estudia el comportament de les espècies animals en el seu medi natural i Konrad Lorenz en va ser un dels principals fundadors. En síntesi, la *teoria de la impressió* d'aquest investigador especifica que tota cria nounada necessita establir una relació amb un altre ésser viu per poder-se desenvolupar emocionalment i socialment, i garantir-se la supervivència. L'objectiu de la vinculació entre la cria i el referent que en pren cura és doble: la supervivència i la seguretat.

En els seus estudis amb oques, Lorenz va observar que les cries seguien la mare tot just trencar l'ou; però que si aquesta no era la vora, les petites aus es vinculaven al primer objecte (animat o inanimat) que veien. És a dir, les cries estableixen vincles afectius amb qualsevol ésser que interactuï amb elles de manera sensible. Acostumen a ser prioritàriament les mares, però no és imprescindible que sigui sempre amb elles. El propi Lorenz es va exposar a unes cries d'oca acabades de sortir de l'ou i va veure com era acceptat, seguit i cridat com si fos el seu progenitor.

L'etòleg austríac també va descobrir que la vinculació és irreversible: davant una tria posterior, els animals *impressionats* s'inclinen abans per éssers de l'espècie adoptada que pels de la pròpia. Per tant, el vincle afectiu pot arribar a esborrar les diferències entre els éssers vius d'espècies diverses.

Aquest patró de comportament de la *impressió* es produeix, amb variants, en les diferents espècies animals, la humana inclosa. De fet, l'etologia també estudia l'espècie humana, en íntima relació amb la psicologia i actualment amb la neurobiologia. És admirable que el treball de guió i direcció d'**Ocells de pas** hagi aconseguit transformar uns coneixements científics en una història tan senzilla i sensible, il·luminadora per a petits i grans.

L'element que desencadena la trama del film Ocells de pas és la indicació que el pare dona a la Cathy en relació a l'ou que li ha regalat: "Hi hauràs de ser quan trenqui la closca. El primer ésser viu que vegi, pensarà que és la seva mare". L'afirmació no prové del saber popular de la gent del camp, sinó que es basa en la teoria de la impressió que l'etòleg Konrad Lorenz (1903-1989) va definir als anys 30 del segle passat.

2. LA PEL·LÍCULA

2.5 Informacions d'interès sobre la pel·lícula

El personatge de la Margaux està inspirat en la millor amiga de la filla del director Olivier Ringer. Es tractava d'una nena diagnosticada de miopatia, una malaltia degenerativa que afecta al teixit muscular i escurça dramàticament el temps de vida de qui la pateix. Ringer explica que, malgrat la malaltia, la Margaux era una nena molt alegre i sabia fruir de cada instant. En els darrers temps, l'etapa en la qual la Margaux ja no podia parlar, la seva filla i d'altres amistats havien après a comunicar-s'hi sense paraules. Tot plegat va donar al director una lliçó de vida que li va servir d'inspiració per escriure el guió de la pel·lícula.

Aquesta admiració per l'actitud de l'amiga de la seva filla fa que Olivier Ringer es decanti per oferir un tractament positiu de la història. Atorga a la protagonista amb diversitat funcional el rol d'heroïna d'una aventura, com podria ser-ho qualsevol altre infant. Aquesta decisió argumental concedeix una gran força a **Ocells de pas**, amb un relat convincent i convençut. Més enllà, el director d'aquesta pel·lícula també aprofita per denunciar la sobreprotecció que pateixen molts infants en l'entorn familiar, fins al punt de coartar-los la llibertat d'acció en nom de la seguretat.

Es tracta d'un film que vol mostrar al públic més menut que la vida els presenta sovint aventures molt quotidianes i que és a les seves mans el fet de viure-les intensament. En aquest sentit, el mateix Olivier Ringer defineix la pel·lícula com una *ficció vertadera*, que parla molt clar als infants. Malgrat aquesta voluntat realista, guió i direcció aconsegueixen engranar la història amb ulls d'infant, sense realçar-ne la cruïsa i per a un públic de nens i nenes a partir de 8 anys. Per això eviten tota referència als detalls de la malaltia de la Margaux. Un altre element al qual també treuen dramatisme és a l'acció de la policia, amb un inspector que juga tota l'estona a favor de les nenes, sense caure, però, en un rol inversemblant.

Ocells de pas és el tercer treball dels germans Olivier Ringer (director i guionista) i Yves Ringer (guionista i productor), especialitzats en films infantils. La pel·lícula ha obtingut nombrosos guardons, entre els quals destaquen: Premi Internacional del Jurat, al FIFEM de Montreal, Canadà (2015); Premi al Millor Film i Premi del Públic al *Mon premier Festival* de París, França (2015); Premi Internacional del Jurat, al *Kineko International Children's Film Festival*, Japó (2015); Gran Premi al Millor Film al *New York International Children's Film Festival*, EUA (2016); Millor Film Infantil, atorgat per l'*European Children's Film Association* durant la Berlinale de 2016; i Premi al Millor Film i Premi al Millor Guió, al *Smile International Film Festival for Children and Youth*, Índia (2016).

El personatge de la Margaux està inspirat en la millor amiga de la filla del director Olivier Ringer. Es tractava d'una nena diagnosticada de miopatia, una malaltia degenerativa que afecta al teixit muscular i escurça dramàticament el temps de vida de qui la pateix. Ringer explica que, malgrat la malaltia, la Margaux era una nena molt alegre i sabia fruir de cada instant.

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

3.1. Plantejament general

La seqüència didàctica que proposem al voltant de la pel·lícula **Ocells de pas** es conforma de cinc moments educatius complementaris:

1. Activitat prèvia a l'aula (1 hora).
2. Anada al cinema per participar a la sessió de projecció.
3. Activitat de creació a l'aula (entre 1 hora i 6 hores, com a màxim).
4. Acció de compartir al [Blog](#) les creacions de cada grup classe.
5. Possibles interaccions de l'alumnat a casa, amb la comunitat educativa i l'entorn.

3.2. Per anar al cinema

Abans d'anar al cinema amb el vostre grup classe, us suggerim portar a terme una activitat a l'aula d'una hora de durada. Us proposem dos enfocaments per triar el que més us convingui o bé idear-ne un altre:

1. Joc de rols

Es pot encetar la sessió presentant l'activitat i distribuint el grup de classe en quatre equips de treball el més homogenis possible (5'). Cada subgrup triarà un dels rols i situacions descrits (5'):

1. Aquest curs he decidit apuntar-me a l'extraescolar de bàsquet perquè vull jugar amb l'equip de l'escola.
2. A casa els insisteixo sempre que ja tinc edat d'anar sola fins a l'escola i que em sembla molt emocionant poder-ho fer.
3. Hem viscut una experiència increïble a classe cuidant uns pollets i he decidit que de gran m'agradaria molt treballar amb animals.
4. He explicat mil cops al meu pare i a la meva mare que me'n podré sortir d'estudiar el que jo vulgui.

Per a cada una de les situacions, el grup classe disposa de la descripció del rol. Cada equip analitza el seu des d'un posicionament d'empatia, per després debatre'l i fer-se'l seu (10').

Un cop cada petit grup estigui ficat en el seu rol, se li facilitarà el repte on es troba immers el seu personatge i haurà de mirar de resoldre'l responant a una sèrie de qüestions (15').

L'objectiu tant d'una opció com de l'altra és situar el context de la pel·lícula i els drets a treballar, per preparar l'anada al cinema entre tots i totes.

1. Aquest curs he decidit apuntar-me a l'extraescolar de bàsquet perquè vull jugar amb l'equip de l'escola.
2. A casa els insisteixo sempre que ja tinc edat d'anar sola fins a l'escola i que em sembla molt emocionant poder-ho fer.
3. Hem viscut una experiència increïble a classe cuidant uns pollets i he decidit que de gran m'agradaria molt treballar amb animals.
4. He explicat mil cops al meu pare i a la meva mare que me'n podré sortir d'estudiar el que jo vulgui.

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

Les conclusions de cada subgrup s'exposaran i compartiran amb el grup classe (15'). En acabar l'activitat convé fer una reflexió de tancament que es troba explicada en el punt 3 d'aquest apartat.

2. Pluja d'idees i debat

L'activitat comença amb una pluja d'idees (15') sobre les qüestions clau dels drets dels infants a treballar amb la pel·lícula **Ocells de pas**:

1. Quines particularitats tenim cada un/a de nosaltres? Quines capacitats i quines limitacions?
2. Què vol dir comprendre les diferències i respectar la diversitat de nens i nenes que hi ha al món?
3. Què podem fer sols/es els nens i les nenes de la nostra edat però les nostres famílies encara no ens deixen? Per què passa?

Les diverses aportacions anirà bé recollir-les a la pissarra, almenys una de cada alumne/a. També és interessant adreçar l'alumnat a parlar-ne abans a casa i així venir a classe amb alguna idea sobre qualsevol dels temes plantejats.

En base a les idees expressades, es prepararà un debat amb el grup classe subdividit en dos equips prou equilibrats (nens/nenes, destresa en l'expressió, seguretat en un/a mateix/a, etc.). Abans d'encetar el debat, convindrà decidir conjuntament i apuntar a la pissarra quin serà el primer tema a discutir (10').

Per començar, primer farà tres aportacions l'equip 1 i després l'equip 2. A partir d'aquí ja s'obrirà el torn de paraules indistintament i es coordinarà per part del professorat. Per tancar-lo, cada equip aportarà alguna cosa que ha après de l'altre equip (20').

3. En acabar l'activitat

Després d'haver realitzat l'activitat escollida, es proposa fer una reflexió de tancament. Aquesta pot servir per estructurar el contingut de l'aportació que farà cada grup classe a la sala de cinema. Per tant, cal seleccionar dos portaveus, preferiblement un nen i una nena (10').

Al final de la sessió, el professorat pot presentar el [tràiler](#) de la pel·lícula **Ocells de pas** (5').

L'objectiu tant d'una opció com de l'altra és situar el context del film i els drets a treballar, per preparar l'anada al cinema entre tots i totes. És una bona oportunitat per extreure els elements claus que cada grup classe aportarà a la posada en comú.

*Després de fer l'activitat escollida convé fer una reflexió de tancament. Aquesta pot servir per estructurar el contingut de l'aportació que farà cada grup classe a la sala de cinema. Al final de la sessió, el professorat pot presentar la sinopsi i el [tràiler](#) del film **Ocells de pas**.*

1. Quines particularitats tenim cada un/a de nosaltres? Quines capacitats i quines limitacions?

2. Què vol dir comprendre les diferències i respectar la diversitat de nens i nenes que hi ha al món?

3. Què podem fer sols/es els nens i les nenes de la nostra edat però les nostres famílies encara no ens deixen? Per què passa?

3.3. Del cinema a l'aula

Raps per la diversitat i l'autonomia dels infants!

De tornada a l'aula, proposem portar a terme una activitat de creació que es basa en subdividir el grup classe en quatre equips de treball. El punt de partida és que cada subgrup triï i se centri en algun aspecte dels tres drets dels infants que han sortit reflectits a la pel·lícula **Ocells de pas**:

1. Dret dels infants amb diversitat funcional a gaudir d'una vida plena, en unes condicions que els permetin valdre's per si mateixos.
2. Dret de tots els infants que els sigui reconeguda i respectada la seva individualitat.
3. Dret dels infants a relacionar-se lliurement, sense ser prejutjats per les seves condicions particulars.

Us suggerim que cada equip acabi plasmant la defensa de la temàtica escollida en forma de rap, amb la idea que primer n'escriuin la lletra i després puguin enregistrar-lo en un suport sonor o bé audiovisual.

Un cop han triat en quins aspectes dels drets dels infants apuntats es volen centrar, cada grup pot fer un llistat de quines escenes del film **Ocells de pas** hi tenen a veure o els hi fan pensar. Aquesta relació els ajudarà a concebre situacions que puguin reflectir en la seva creació final en forma de rap.

En base a aquesta pauta, cada equip realitzarà una bona immersió en el significat dels aspectes triats sobre els drets dels infants a treballar. Tot seguit, es posarà a pensar amb quines estrofes de cançó ho pot explicar tot plegat. Quan té dissenyada la seqüència del rap, arriba el moment que cada grup se centri en l'escriptura de la lletra, la definició del ritme i, al final, l'organització de l'enregistrament, bé sigui en suport sonor o audiovisual.

Si no és possible gravar-lo, es pot presentar el text de cada rap en un full DIN-A4 o cartolina (per després escanejar-lo), o bé directament en un arxiu pdf, acompanyat o no d'elements gràfics que l'omplin de sentit.

La idea és que cada equip de treball triï algun aspecte dels tres drets reflectits a la pel·lícula i se centri a defensar-lo en forma de rap. Primer haurà d'escriure la lletra de la cançó i després enregistrar-se cantant-la.

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

Si els raps són en suport paper, caldrà fotografiar-los o escanejar-los abans de compartir-los al [Blog](#). Per a l'enregistrament de cada rap en suport sonor o audiovisual, la idea és fer servir algun dispositiu mòbil accessible (telèfon, tauleta, càmera, etc.). La gravació anirà bé plantejar-la en fals directe, sense interrupcions.

Amb el rap, s'ofereix a l'alumnat la possibilitat de treballar de forma creativa els drets dels infants i la pel·lícula, així com aprofundir en el debat generat a l'aula abans d'anar al cinema i també a la sala de projecció amb la resta de centres educatius.

És possible desenvolupar aquesta activitat en una sola sessió d'una hora de classe si prèviament s'organitzen els equips, es trien quins aspectes dels drets tracta cadascun i s'orienten els temes amb les qüestions sorgides durant el visionat del film i les posades en comú prèvia i posterior. Aleshores es pot dedicar la meitat de la sessió a què els quatre subgrups, en paral·lel, escriguin la lletra del seu rap, i l'altra meitat a preparar i elaborar la peça d'àudio o de vídeo.

Si és possible, recomanem que l'activitat de creació a l'aula agafi un tractament més transversal al currículum i es pugui desplegar en diverses sessions. La durada ideal és entre un mínim de tres i un màxim de sis hores lectives. Així es dona pes als drets a treballar i l'anàlisi de la pel·lícula, la reflexió individual i col·lectiva, l'elaboració i la posada en comú de les creacions en grup, i la recollida de les idees que vagin sorgint al llarg del procés.

QUADRE RESUM: DEL CINEMA A L'AULA*

DURADA	PROCEDIMENTS	CONTINGUTS
1 hora	Definició dels subgrups i distribució de tasques. Explicació de l'activitat de crear un rap i enregistrar-lo.	Cada grup tria el/s aspecte/s dels drets dels infants que vol explorar i relaciona les escenes de la pel·lícula amb les situacions o qüestions a tractar.
1 hora	Treball per equips. Reflexió per crear un punt de vista sobre el/s aspecte/s dels drets a abordar. Debat i disseny de la seqüència del relat de cada rap.	Pluja d'idees i presa de decisions sobre com es pot enfocar cada una de les estrofes amb la idea d'explicar els aspectes escollits dels drets dels infants a treballar.
1 a 2 hores	Treball en petits grups per elaborar la lletra dels raps i escollir-ne la base musical. Assajos per a la interpretació del rap.	Esriptura col·lectiva de les diverses estrofes del rap. Definició de la base musical i/o ritme del rap. Retocs de lletra i de ritme.
1 a 2 hores	Definició del rol de cadascú per a l'enregistrament del rap i demanda de suport a un altre grup, si fos necessari. Assajos previs a la gravació i procés d'enregistrament en fals directe.	Preparació de l'enregistrament de cada rap, en suport sonor o audiovisual. Materialització dels raps creats per l'alumnat en peces sonores o audiovisuals.

*Aquesta activitat es pot fer en una sola sessió, però es proposa un desplegament més minuciós per aprofundir en els drets a treballar a l'aula.

3.4. De l'aula al món

Un cop realitzada l'activitat de creació a l'aula i enviats els resultats per publicar-los al [Blog del Cicle de Cinema dels Drets dels Infants](#), us suggerim alguna petita acció per portar a terme en col·laboració amb les famílies del vostre alumnat. L'objectiu és connectar els aprenentatges i l'experiència viscuda amb la vida quotidiana i la immersió en l'entorn.

1. Cercar i portar a classe fotografies o il·lustracions de situacions referides al respecte de cada individualitat i a la convivència en la diversitat.
2. Aportar un parell d'idees comentades a casa sobre quines necessitats tenim els infants de la nostra edat per sentir-nos bé i acceptats amb les nostres particularitats.
3. Compartir a l'aula llibres de la biblioteca de casa relacionats amb la temàtica **A Barcelona convivim en la diversitat**.

Si és possible, us aconsellem que visiteu amb l'alumnat l'apartat [Creacions escolars del Blog](#) i proposeu a les famílies entrar-hi.

3.5. Recull de creacions escolars

Un cop finalitzada l'activitat creativa a l'aula, cada grup classe ens farà arribar les creacions dels seus subgrups de treball per email, Dropbox, WeTransfer o similar. Així anirem organitzant els resultats aportats per part de cada escola i els compartirem al [Blog del Cicle de Cinema dels Drets dels Infants](#).

Des de l'apartat [Creacions escolars](#), podreu accedir tant als vostres treballs de creació com als de la resta d'escoles participants, que estaran organitzats per nivells educatius.

Per a qualsevol dubte, podeu contactar-nos a teleduca@teleduca.org o bé al telèfon 93 450 98 26.

3.6. Qüestionari d'avaluació per al professorat

Quan ja hàgiu portat a terme amb l'alumnat totes les passes de la seqüència didàctica plantejada, us enviarem per correu electrònic un qüestionari d'avaluació que podreu omplir directament en línia. Per a qualsevol dubte, podeu contactar-nos a teleduca@teleduca.org o bé al telèfon 93 450 98 26.

Us agraïm la vostra col·laboració en acompanyar el treball reflexiu i creatiu dels drets dels infants als centres escolars i esperem les vostres aportacions per anar millorant any rere any.

1. Cercar i portar a classe fotografies o il·lustracions de situacions referides al respecte de cada individualitat i a la convivència en la diversitat.

2. Aportar un parell d'idees comentades a casa sobre quines necessitats tenim els infants de la nostra edat per sentir-nos bé i acceptats amb les nostres particularitats.

3. Compartir a l'aula llibres de la biblioteca de casa relacionats amb la temàtica **A Barcelona convivim en la diversitat**.

4. MATERIAL COMPLEMENTARI

4.1. Enllaços d'interès

- [Blog del Cicle de Cinema dels Drets dels Infants](#)
- [Web d'Infància de l'Ajuntament de Barcelona](#)

Textos legislatius a Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona (lectura fàcil):

- [Declaració Universal dels Drets Humans](#)
- [Convenció sobre els Drets de l'Infant](#)
- [Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona](#)

Altres:

- Web de la secció espanyola del [Moviment de Vida Independent](#)
- Web de l'[Oficina de Vida Independent \(OVI\) de Barcelona](#)
- Article titulat [La impronta](#)
- Viquipèdia sobre [Konrad Lorenz](#)
- [Wikipedia sobre la etologia](#)
- [La impronta: Konrad Lorenz](#). Fragment d'un documental de *National Geographic*
- [Konrad Lorenz: el padre de la etología y de los patitos](#). Fragment de documental
- [Lorenz, el padre de los gansos](#). Episodi 24 de la sèrie *Érase una vez... Los inventores*

4.2. Bibliografia i filmografia

Bibliografia

- Ábalos, E. i Llorca, F. (2015). *Pequeños grandes gestos contra la discriminación*. Barcelona: Alba Editorial
- Alonso de Santos, J.L. (2015). *El nen de traspàs*. Barcelona: Kalandraka
- Bourdier, E., (2012). *A la teva pell*. Barcelona: Takatuka
- Buitrago, J, (2012). *Eloísa y los bichos*. Madrid: El Jinete Azul
- Parr, M. (2015). *Tania Val de Lumbre*. Madrid: Nórdica

Filmografia

- [Colores](#). Arly Jones i Sami Natsheh (dir.). Espanya, 2017
- [Cuerdas](#). Pedro Solís (dir.). Espanya, 2014
- [El color del paraíso](#). Majid Majidi (dir.). Iran, 1999
- [Entrelobos](#). Gerardo Olivares (dir.). Espanya, 2010
- [Un món a la seva mida](#). Peter Chelsom (dir.). EUA, 1998

Material didàctic elaborat per
Teleduca. Educació i Comunicació